pacjent.gov.pl

Program profilaktyki raka płuca

Data aktualizacji
2026-10-07

Pierwsze zauważalne objawy raka płuca często pojawiają się dopiero w zaawansowanym stadium. Głównym wyzwaniem w walce z tą chorobą jest jej późne wykrywanie.

Poważnym czynnikiem ryzyka jest palenie tytoniu: nawet 85–90% zachorowań wiąże się z paleniem papierosów. Im dłuższy czas palenia i większa liczba wypalanych papierosów, tym wyższe ryzyko zgonu z powodu choroby.

> **Według danych Krajowego Rejestru Nowotworów (KRN) z 2022 r., w Polsce odnotowuje się rocznie około 20,7 tys. nowych zachorowań na raka płuca, a niemal 26 tys. osób umiera z jego powodu. Prognozy medyczne wskazują, że do 2029 roku liczba nowych zachorowań może wzrosnąć nawet do 32,5 tys. rocznie.**

Dym tytoniowy zawiera kilkadziesiąt substancji o udowodnionym działaniu rakotwórczym, więc nie istnieje coś takiego, jak „bezpieczna” ilość wypalanego tytoniu. W porównaniu z osobami, które nigdy nie paliły, nawet tzw. „okazjonalni” palacze są bardziej narażeni na większe ryzyko zachorowania na raka płuca. Niebezpieczeństwo wzrasta również w przypadku tzw. palenia biernego, czyli wdychania dymu tytoniowego wydychanego przez osobę palącą lub powstającego bezpośrednio w wyniku spalania tytoniu. E-papierosy początkowo wydawały się być zdrowszym zamiennikiem dla osób, które próbowały rzucić palenie. Wiadomo już, że również uzależniają i wskazują na wzrost ryzyka wystąpienia raka płuca, a jednoczesne palenie tytoniu i stosowanie papierosów elektronicznych jeszcze bardziej to ryzyko zwiększa. Palenie cygar i fajki jest równie groźne, jak palenie papierosów.

Cel programu

Dostęp do nowoczesnych badań przesiewowych w kierunku raka płuca, które umożliwią wykrycie zmian nowotworowych na wczesnym etapie zaawansowania oraz zwiększą szanse na całkowite wyleczenie, a tym samym pozwolą zmniejszyć śmiertelność z powodu raka płuca.

Czy program jest dla Ciebie

Z bezpłatnego badania niskodawkowej tomografii komputerowej (NDTK) bez skierowania mogą skorzystać osoby znajdujące się w grupie podwyższonego ryzyka.

> **Wskaźnik „paczkolat” oblicza się, mnożąc liczbę wypalanych paczek papierosów dziennie przez lata palenia. Przykład: jedna paczka (20 papierosów) dziennie przez 20 lat, to 20 paczkolat. Taki sam wynik daje palenie 2 paczek dziennie przez 10 lat.**

Z programu mogą skorzystać osoby w wieku 50-74 lata, które spełniają określone kryteria dotyczące palenia papierosów lub innych czynników zwiększających ryzyko zachorowania na raka płuca.

Możesz skorzystać z programu, jeżeli:

- masz historię palenia tytoniu, która wynosi minimum 20 paczkolat – jesteś obecnym lub byłym palaczem
- spełniasz dodatkowe kryteria – badanie NKTD wykonuje się co 12 miesięcy:
    - u osób w wieku 55–74 lat z konsumpcją tytoniu większą lub równą 20 paczkolat, z okresem abstynencji tytoniowej niedłuższym niż 15 lat
    - u osób w wieku 50–54 lat z konsumpcją tytoniu większą lub równą 20 paczkolat, okresem abstynencji tytoniowej niedłuższym niż 15 lat, u których stwierdza się co najmniej jeden z czynników ryzyka:
        - co najmniej 2-letnia ekspozycja zawodowa na minimum jeden z czynników środowiskowych: krzemionkę, beryl, nikiel, chrom, kadm, azbest, związki arsenu, spaliny silników diesla, dym ze spalania węgla kamiennego, sadza,
        - ekspozycja na radon
        - indywidualna historia zachorowania na raka: w wywiadzie chłoniak, rak głowy i szyi, rak pęcherza moczowego,
        - rak płuca w wywiadzie u krewnych pierwszego stopnia
        - współistnienie przewlekłej obturacyjnej choroby płuc (POChP).

Badanie jest wykonywane również:

- co 12 miesięcy u osób w wieku 55–74 lat z konsumpcją tytoniu większą lub równą 20 paczkolat, z okresem abstynencji tytoniowej niedłuższym niż 15 lat, które zakończyły leczenie raka płuca i 5-letni proces monitorowania po zakończonym leczeniu
- u osób, które otrzymały zalecenie kontrolnego badania NDTK w ramach programu badań przesiewowych raka płuca, według zaleceń lekarza.

Co Cię czeka w ramach programu

Ścieżka pacjenta w ramach programu profilaktyki onkologicznej obejmuje pełną opiekę diagnostyczną.

- **Wizyta kwalifikująca:** lekarz przeprowadza wywiad medyczny i ocenia, czy pacjent spełnia kryteria udziału w programie.
- **Badanie NDTK:** wykonanie niskodawkowej tomografii komputerowej klatki piersiowej.
- **Wizyta wynikowa:** Omówienie wyników z lekarzem oraz wydanie dalszych zaleceń.
- **Kolejne badanie kontrolne NDTK:** Wykonywane w ramach długofalowego monitorowania stanu zdrowia pacjenta.

> **Niskodawkowa tomografia komputerowa (NDTK) to bezpieczna metoda diagnostyczna, w której dawka promieniowania jest znacznie niższa niż przy standardowej tomografii klatki piersiowej, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości obrazu.**

Przed NDTK nie robisz badania krwi, nie musisz być na czczo.
W wyniku badania NDTK dostaniesz standaryzowany opis istotnych klinicznie zmian stwierdzonych w płucach, śródpiersiu, sercu, naczyniach wieńcowych, ze szczególnym uwzględnieniem guzków płuca jako zmian mogących odpowiadać wczesnemu rakowi płuca.

Jak się zgłosić

Nie potrzebujesz skierowania. Zgłoś się bezpośrednio do placówki medycznej, która ma umowę z NFZ

na realizację tego programu. Badanie będzie można wykonać w placówkach medycznych w każdym z 16 województw.

Kto jest wyłączony z programu

W programie nie możesz wziąć udziału, jeśli:

- masz rozpoznanie raka płuca lub choroby nowotworowej z zajęciem układu oddechowego oraz jesteś w okresie 5-letniego monitorowania po zakończeniu leczenia
- miałeś tomografię komputerową klatki piersiowej w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających datę planowanego badania NDTK
- masz przeciwwskazania do wykonania badania NDTK (np. Twój stan ogólny uniemożliwia wykonanie procedur diagnostycznych)
- masz objawy kliniczne: krwioplucie, chrypka, niezamierzona utrata masy ciała lub przewlekły kaszel trwający powyżej 8 tygodni.

Kiedy się zapisać

Pierwsze zapisy na darmową tomografię klatki piersiowej ruszą w drugiej połowie października 2026 roku, po rozstrzygnięciu konkursów ogłoszonych przez NFZ i podpisaniu umów z realizatorami.

Co przygotować

Zabierz ze sobą dowód osobisty.

Co zyskasz

Wykonasz bezpieczne, szybkie i bezbolesne badanie, które pozwoli wykryć ewentualne nieprawidłowości na wczesnym etapie. Da Ci to poczucie bezpieczeństwa i pozwoli w razie potrzeby podjąć odpowiednie działania medyczne.

Kto i gdzie realizuje program

Narodowy Fundusz Zdrowia rozpoczął nabór placówek medycznych, które będą realizować nowy, bezpłatny program profilaktyczny w kierunku raka płuca.

Jak długo będziesz czekać

Zależy to od placówki, od której się zgłosisz.

Kto finansuje program

Program jest bezpłatny, a badania są nielimitowane – NFZ zapłaci za każdego pacjenta, który skorzysta z programu. Roczny budżet przeznaczony na realizację programu profilaktyki raka płuca szacowany jest na około 16 mln zł. W perspektywie dziesięcioletniej wydatki NFZ na darmową tomografię płuc dla grup ryzyka mogą przekroczyć 662 mln zł.

Przeczytaj także

Program profilaktyki chorób odtytoniowych (w tym POChP)

Szacuje się, że ponad 9 mln dorosłych Polaków pali papierosy, a 60 tys. z nich umiera rocznie przedwcześnie z powodu chorób z nim związanych. Dlatego tak ważna jest pomoc osobom palącym w rzuceniu nałogu

Palenie – dlaczego jest tak groźne

Obecnie wiadomo, że tytoń wywołuje około 20 różnych nowotworów. Jest najczęstszym czynnikiem rakotwórczym

12 sposobów na profilaktykę nowotworową

Europejski kodeks walki z rakiem to zbiór 12 zaleceń, które pomagają chronić zdrowie. Jeśli zastosujesz je w codziennym życiu, możesz znacząco zmniejszyć ryzyko nowotworów